

7. Poister T. H. The Future of Strategic Planning in the Public Sector: Linking Strategic Management and Performance. *Public Administration Review*. 2010, December. Special Issue. P. 248-251.
8. Giraudou A., Mclarney C. Benefits and Challenges to Strategic Planning in Public Institutions. *SDMIMD Journal of Management*. 2014. March. Vol. 5. № 1. P. 3-13.
9. Iglesias A. Making Strategic Planning Work in Local Government: An Empirical Study of Success and Failure. *Strategic Public Management Journal*. 2015. October. № 1. P. 40-55.
10. Murphy R. Managing strategic change: an executive overview. Pennsylvania: Department of Command, Leadership, and Management, 2003. 180 p.

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.1.25>

SANKCJE ZA PRZEKAZYWANIE LUB ZBIERANIE INFORMACJI STANOWIĄCYCH INFORMACJE SŁUŻBOWE ZEBRANE PODCZAS CZYNNOŚCI OPERACYJNO-ROZPOZNAWCZYCH, KONTRWYWIADOWCZYCH, W ZAKRESIE OBRONY KRAJU

Volodymyr Boichuk

student Katedry Prawa Karnego

Narodowego Uniwersytetu Prawniczego imienia Jarosława Mądrego (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-8139-7286

Boichuk@gmail.com

Adnotacja. Artykuł dotyczy kwestii sankcji przewidzianych w art. 330 Kodeksu Karnego Ukrainy za przekazywanie lub zbieranie informacji stanowiących informacje służbowe zebrane podczas czynności operacyjno-poszukiwawczych, kontrwywiadowczych, w sferze obrony kraju. Podano charakterystykę sankcji art. 330 Kodeksu Karnego Ukrainy w kontekście ich klasyfikacji karno-prawnej, zauważono, że sankcja powinna odpowiadać ciężkości czynu i być zgodna z sankcjami za popełnienie innych, zbliżonych do rodzaju i charakteru przestępstw. W związku z tym przedstawiono propozycje wprowadzenia sankcji ust. 1 i ust. 2 art. 330 Kodeksu Karnego Ukrainy w spójności między sobą poprzez obniżenie górnej granicy kary w sankcji ust. 1 art. 330 Kodeksu Karnego Ukrainy do 4 lat pozbawienia wolności i równoległe powiększenie dolnej granicy sankcji ust. 2 tego samego artykułu do 5 lat pozbawienia wolności. Zaproponowano schemat rozgraniczenia środka odpowiedzialności karnej za przestępstwa przewidziane w art. 328, 329, 422 Kodeksu Karnego Ukrainy i art. 330 Kodeksu Karnego Ukrainy.

Słowa kluczowe. Sankcje karno-prawne, informacje służbowe, tajemnica państwowa, bezpieczeństwo informacyjne państwa.

SANCTIONS FOR TRANSMISSION OR COLLECTION OF INFORMATION THAT CONSTITUTE OFFICIAL INFORMATION COLLECTED IN THE PROCESS OF OPERATIONAL INVESTIGATION, COUNTER-REVIEW, IN SCOPE OF NATIONAL DEFENSE

Volodymyr Boichuk

Applicant at the Department of Criminal Law

Yaroslav Mudryi National Law University (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-8139-7286

Boichuk@gmail.com

Abstract. The article considers the problems of sanctions under Art. 330 of the Criminal code of Ukraine for transfer or gathering of the information making the official information collected in the course of operatively-search, counterintelligence activity, in the field of defense of the country. The characteristic of sanctions of Art. 330 of the Criminal Code of Ukraine in terms of their criminal classification, it is emphasized that the sanction must correspond to the gravity of the act and be consistent with the sanctions for the commission of other, similar in nature and nature of the crimes. In this regard, proposals were made to impose sanctions under Part 1 and Part 2 of Art. 330 of the Criminal Code of Ukraine in agreement with each other by reducing the upper limit of punishment in the sanction of Part 1 of Art. 330 of the Criminal Code of Ukraine to 4 years of imprisonment and parallel increase of the lower limit of the sanction of part 2 of the same article to 5 years of imprisonment. The scheme of delimitation of a measure of criminal responsibility for the crimes provided by Art. Art. 328, 329, 422 of the Criminal Code of Ukraine and Art. 330 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: criminal sanctions, official information, state secret, information security of the state.

САНКЦІЇ ЗА ПЕРЕДАЧУ АБО ЗБИРАННЯ ВІДОМОСТЕЙ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ СЛУЖБОВУ ІНФОРМАЦІЮ, ЗІБРАНУ У ПРОЦЕСІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ, КОНТРРОЗВІДУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, У СФЕРІ ОБОРОНИ КРАЇНИ

Володимир Бойчук

здобувач кафедри кримінального права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-8139-7286

Boichuk@gmail.com

Анотація. У статті розглядається проблеми санкцій, передбачених ст. 330 Кримінального кодексу України за передачу або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідальної діяльності, у сфері оборони країни. Надано характеристику санкцій ст. 330 КК України у розрізі їх кримінально-правової класифікації. Наголошено на тому, що санкція повинна відповідати тяжкості діяння і бути узгодженою з санкціями за вчинення інших, близьких за видом і характером злочинів. У зв'язку з цим надано пропозиції щодо приведення санкцій ч. 1 та ч. 2 ст. 330 КК України в узгодженість між собою шляхом зменшення верхньої межі покарання у санкції ч. 1 ст. 330 КК України до 4 років позбавлення волі та паралельного збільшення нижньої межі санкції ч. 2 цієї ж статті до 5 років позбавлення волі. Запропоновано схему розмежування міри кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. ст. 328, 329, 422 КК України та ст. 330 КК України.

Ключові слова: кримінально-правові санкції, службова інформація, державна таємниця, інформаційна безпека держави.

Вступ. Санкція у юридичній науці розглядається як складова частина правової норми поряд із такими елементами, як диспозиція та гіпотеза. Саме в ній міститься вказівка на ті негативні наслідки, які передбачені законодавцем за порушення суб'єктом правовідносин встановлених правил поведінки, які визначаються диспозицією юридичної норми.

Основна частина. Дослідження санкцій, встановлених законодавцем за вчинення конкретного злочину, має на меті передусім встановлення відповідності виду та міри покарання вчиненому злочину.

Санкцію визначають як частину статті Особливої частини КК України, яка встановлює вид і розмір покарання за злочин, описаний у диспозиції (Criminal law of Ukraine: General part., 2010: 608). Таке визначення повністю відповідає загальноправовому розумінню санкції, з урахуванням того, що стаття кримінального закону є зовнішнім виразом (формою) правової норми.

Кримінально-правові санкції класифікують за різними підставами. Залежно від характеру негативних наслідків кримінально-правові санкції відображають певну міру юридичної відповідальності, тобто передбачають для особи додаткові позбавлення особистого, організаційного або майнового характеру.

Щодо виділення їх видів за ступенем визначеності та кількістю несприятливих наслідків, що загрожують порушнику, у літературі сформувались різні погляди. Наприклад, Т.В. Непомняща виділяє абсолютно визначені, абсолютно невизначені (в яких не вказується вид та міра покарання), відносно визначені та альтернативні санкції. (Nepomniashchaia, 2006: 781). Ю.М. Качевський поділяє санкції на абсолютно визначені, відносно визначені, альтернативні та кумулятивні (Criminal Law Course. A common part. Vol.1: The doctrine of crime, 2002: 624). А.П. Козлов вказує на існування відносно визначених, альтернативних, відсильних, кумулятивних (сумовані, збільшені) санкції. Деякі автори додатково виділяють складні санкції (Kozlov, 1989: 176). В.О. Кузнецов, В.К. Гіжевський наголошують на існуванні відносно визначених, абсолютно визначених, альтернативних та відсильних санкцій (Kuznetsov et al, 2005: 459).

Під абсолютно визначеними санкціями розуміються такі, що встановлюють один вид чи одну міру покарання. Відносно визначені санкції вказують вид покарання, проте чітко не визначають його розмір, фіксуючи його нижню та верхню межі або лише верхню межу. Під альтернативними санкціями розуміють ті, в яких вказується не один вид покарання, а два чи більше. Кумулятивні санкції слід розглядати як такі, що передбачають можливість призначення як основного, так і додаткового покарання. Відсильні санкції не місять вид та міру покарання, а тільки відсилають до іншої статті кримінального закону, де вказується цей вид та міра покарання. Стосовно них слушною вдається думка, що вони не мають самостійного значення, оскільки під час призначення покарання необхідно виходити із змісту тієї санкції, на яку надається посилання (Russian criminal law: in 2 volumes, 2001: 600). До цього слід лише додати, що існування такого типу санкцій взагалі видається сумнівним, адже необхідною ознакою санкції як правової категорії є вказівка у її змісті на вид та міру покарання. Якщо ж такої немає, то й під питанням постає існування у юридичній нормі самої санкції. Крім того, такого типу санкції поряд із абсолютно невизначеними у чинному кримінальному законі відсутні.

Залежно від наявності чи відсутності у її змісті додаткового покарання виділяють прості та кумулятивні; залежно від кількості основних покарань – одиничні та альтернативні; залежно від наявності чи відсутності градації у кожному з основних покарань, зазначених у статті, виділяють відносно визначені та абсолютно визначені; безпосередньо визначені та опосередковано визначені; залежно від характеру названих у санкції заходів, наявності (відсутності) вказівки на заходи не кримінально-правового характеру) – на ті, які містять згадку тільки про кримінальне покарання, та ті, які містять вказівку про інші заходи кримінально-правового характеру (Kruhlykov et al, 2002: 320).

Санкція ч. 1 ст. 330 КК України передбачає обмеження волі на строк до трьох років або позбавлення волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. За таким критерієм диференціації, як наявність чи відсутність градації у кожному з основних покарань, зазначених у статті, санкція ч. 1 ст. 330 КК України належить до групи відносно визначених. Це проявляється у тому, що законодавець чітко визначає міру покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі, проте конкретно не визначає його розмір, фіксуючи щодо обмеження волі максимальну верхню межу – до трьох років, а щодо позбавлення волі – його нижню та верхню межі – від двох до п'яти років. Таким же чином викладене і додаткове покарання, передбачене санкцією ч. 1 ст. 330 КК України. Зокрема, зазначається вид покарання – позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, але його міру законодавець не конкретизує, зазначивши лише верхню її межу – до трьох років.

Залежно від наявності чи відсутності у змісті санкції ч. 1 ст. 330 КК України додаткового покарання її слід віднести до категорії кумулятивних. Додаткове покарання тут передбачено у вигляді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. Залежно від кількості основних покарань санкція ч. 1 ст. 330 КК України є альтернативною. Так, нею передбачається можливість застосування судом альтернативно двох видів основних покарань: обмеження волі та позбавлення волі. Альтернативність покарань тут означає взаємовиключеність один одного.

Частково схожою, але все ж таки іншою за своїм характером є санкція кваліфікованого складу злочину, яка передбачена ч. 2 ст. 330 КК України. Вона встановлює кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від чотирьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Так, за наявності чи відсутності градації у кожному з основних покарань, зазначених у статті, вона, як і санкція ч. 1 ст. 330 КК України, є відносно визначеною. Вказане також проявляється в описі міри основного та додаткового покарання, де щодо позбавлення волі вказується нижня та верхня її межі – від чотирьох до восьми років, а щодо позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю лише нижня межа – до трьох років. Залежно від кількості основних покарань санкція ч. 2 ст. 330 КК України, на відміну від санкції ч. 1 ст. 330 КК України, є простою, адже передбачає лише один вид основного покарання у вигляді позбавлення волі. Залежно від наявності чи відсутності у змісті санкції ч. 2 ст. 330 КК України додаткового покарання її, як і санкцію ч. 1 ст. 330 КК України, слід визначити як кумулятивну, адже тут також передбачається додаткове покарання у вигляді позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Вид та розмір покарання, закріплений санкцією будь-якої норми Особливої частини КК України, повинні бути відображенням ступеня тяжкості суспільно-небезпечного діяння, за вчинення якого нею й встановлюється кримінальна відповідальність. Проте, як слушно зазначає І.С. Завгородня, законодавець не завжди дотримується правила про те, що санкція повинна відповідати тяжкості діяння і бути узгодженою з санкціями за вчинення інших, близьких за видом і характером злочинів. На її думку, чимало санкцій сконструйовано таким чином, що «до справжньої справедливості ще далеко» (Zavgorodnyaya, 2008: 56–59). Слід погодитись з цим судженням, лише додавши, що санкція повинна бути узгодженою не лише із санкціями однорідних злочинів (зовнішня узгодженість), а й узгодженими повинні бути санкції простого та кваліфікованого злочинів однієї статті Особливої частини КК України (внутрішня узгодженість).

Зазначене викликає необхідність проведення аналізу дійсної відповідності виду та міри покарання ступеню тяжкості вчиненого суспільно-небезпечного діяння, передбаченого ст. 330 КК України, шляхом порівняння санкцій ч. 1 та 2 цієї статті, а також санкцій ст. 330 та суміжних за предметом злочинів. Оскільки ст. 330 КК України виключає кримінальну відповідальність за вчинення аналогічного діяння, якщо предметом такого злочину була державна таємниця, доцільним вбачається провести порівняння її санкції з санкціями тих кримінально-правових норм, які передбачають кримінальну відповідальність за вчинення злочинних дій, предметом яких є саме державна таємниця (ст. ст. 111, 114, 328, 329, 422 КК України).

Зауваження викликає підхід законодавця до визначення міри покарання у вигляді позбавлення волі у санкціях ч. 1 та 2 ст. 330 КК України, коли за вчинення основного злочину передбачається покарання від 2 до 5 років, а за вчинення кваліфікованого злочину – від 4 до 8 років. Можна побачити, що верхня межа покарання за основний злочин є більшою, аніж нижня межа покарання за кваліфікований злочин. Така ситуація може призвести до того, що за вчинення основного злочину міра покарання буде більш суворою, ніж за вчинення кваліфікованого злочину. Вказане, безумовно, не відповідатиме принципу справедливості покарання, адже, як відомо, кваліфікований злочин є більш тяжким і суспільно-небезпечним, ніж основний. Науці відомі пропозиції щодо усунення цієї колізії шляхом збільшення нижньої межі покарання за кваліфікований злочин, передбачений ч. 2 ст. 330 КК України, до 5 років позбавлення волі (Vyslotska, 2018: 275).

Проте, на нашу думку, такий захід вирішує проблему лише частково, адже розмір покарання у такому разі за вчинення основного злочину в окремих випадках не буде більшим, аніж кваліфікований, як це можливо з огляду на зміст чинної редакції санкцій ст. 330 КК, проте залишається ризик того, що в окремих ситуаціях розмір санкції за основний злочин буде рівний розміру покарання за вчинення кваліфікованого злочину. Це фактично прирівняє за ступенем суспільної небезпечності основний та кваліфікований складу злочинів.

На перший погляд цю проблему можливо було б вирішити шляхом зменшення верхньої межі покарання у санкції ч. 1 ст. 330 КК України до 3 років. Тоді верхня межа покарання за основний злочин буде 3 роки, а нижня межа покарання за кваліфікований злочин – 4 роки. Але у такому разі до мінімуму зведеться діапазон міри покарання за вчинення основного злочину – від 2 до 3 років, що суперечить принципу індивіду-

алізації покарання. Суду важче буде визначити справедливу міру покарання з урахуванням пом'якшуючих чи обтяжуючих обставин.

Тому більш правильно видається пропозиція щодо зменшення верхньої межі покарання у санкції ч. 1 ст. 330 КК України до 4 років позбавлення волі та паралельного збільшення нижньої межі санкції ч. 2 цієї ж статті до 5 років позбавлення волі.

У зв'язку з цим пропонуємо санкцію ч. 1 ст. 330 КК України викласти у такій редакції «...або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років...», своєю чергою санкцію ч. 2 ст. 330 КК України у такій: «...позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років...».

Охорона державної таємниці, як і службової інформації, зібраної у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності та у сфері оборони, становить інтерес інформаційної безпеки України. Це випливає зі змісту п. 2 Розділу 3 Доктрини інформаційної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25.02.2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2019 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України».

Проте з аналізу санкцій злочинів, які охороняють безпеку державної таємниці, можна побачити, що її захист в окремих випадках становить значно вищий інтерес з боку держави, аніж охорона службової інформації, що становить предмет злочину, передбаченого ст. 330 КК України. Наприклад, за вчинення державної зради у формі шпигунства санкція ст. 111 КК України передбачає кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 12 до 15 років з конфіскацією майна або без такої. За вчинення шпигунства (ст. 114 КК України) передбачається аналогічний вид покарання, проте дещо меншої міри – від 10 до 15 років з конфіскацією майна або без такої.

Інша ситуація прослідковується під час порівняння санкції ст. 330 КК України з санкціями ст. ст. 329, 330 та 422 КК України. Розголошення державної таємниці згідно зі ст. 328 КК України карається позбавленням волі на строк від 2 до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого. За вчинення цього ж злочину, якщо він спричинив тяжкі наслідки, передбачена відповідальність від 5 до 8 років позбавлення волі.

За втрату документів, що містять державну таємницю, санкція статті 329 КК України визначає відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк до 3 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого. Вчинення кваліфікованого злочину, передбаченого ч. 2 ст. 329 КК України, карається позбавленням волі на строк від 2 до 5 років.

Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості, карається, згідно зі ст. 422 КК України, позбавленням волі на строк від 2 до 5 років.

З одного боку, законодавець за вчинення злочину, передбаченого ст. 330 КК України, визначає альтернативне покарання у вигляді обмеження волі, що є більш м'яким, аніж позбавлення волі, яке передбачено ст. ст. 328 та 329 КК України. Однак якщо порівнювати міри позбавлення волі санкцій цих чотирьох статей, можна побачити, що її розмір у ст. 330 КК України дорівнює розміру позбавлення волі за злочини, передбачені ст. 328 КК України (від 2 до 5 років), ст. 422 КК України (від 2 до 5 років) та є більшим, аніж розмір позбавлення волі, передбачений санкцією ст. 329 КК України (до 3 років).

З огляду на те, що вид та міра покарання дзеркально відображають рівень суспільної небезпечності злочинного діяння, можна дійти таких висновків. По-перше, в окремих випадках передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330 КК України), є більш м'яким злочинним діянням, аніж розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України) чи втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329 КК України), або ж розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України).

По-друге, в інших випадках передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, може дорівнювати за ступенем тяжкості такому злочину, як розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України) чи втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України), або ж бути більш тяжким, аніж втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329 КК України).

Водночас порівняльний аналіз кваліфікованих санкцій зазначених статей Особливої частини КК України призводить до кардинальних інших результатів. Так, ч. 2 ст. 330 КК України за вчинення такого діяння, якщо воно призвело до тяжких наслідків, передбачене покарання у вигляді позбавлення волі від 4 до 8 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років. По-перше, санкції ч. 2 ст. 328, ч. 2 ст. 329 та ч. 2 ст. 422 КК України є не кумулятивними, на відміну від санкції ч. 2 ст. 330 КК України, а простими, тобто передбачають покарання лише у вигляді позбавлення волі, що вказує на її більш жорсткий характер. По-друге, розмір позбавлення волі у ч. 2 ст. 329 КК України (від 2 до 5 років) є меншим, аніж у ч. 2 ст. 330 КК України (від 4 до 8 років). Розмір позбавлення волі у ч. 2 ст. 328 КК України (від 5 до 8 років) майже дорівнює розміру позбавлення волі, передбаченого ч. 2 ст. 330 КК України (від 4 до 8 років). І лише міра позбавлення волі у ч. 2 ст. 422 КК України є суттєво більшою, аніж міра ч. 2 ст. 330 КК України, – від 5 до 10 років.

Підсумовуючи проведений порівняльний аналіз, можна зазначити, що:

1) законодавець майже прирівнює за ступенем суспільної небезпечності такі види злочинів, як розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України), розголошення відомостей військового характеру, що становлять

державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України), та передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330 КК України). Причому санкція ч. 1 ст. 330 КК України є більш м'якшою, ніж санкція ч. 1 ст. 328 КК України за рахунок введення альтернативного покарання у вигляді обмеження волі, а санкція ч. 2 ст. 330 КК України є більш тяжкою, ніж санкція ч. 2 ст. 328 КК України за рахунок того, що перша передбачає обов'язкове додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. Абсолютно рівними є покарання у вигляді позбавлення волі у ч. 1 ст. 330 та ч. 1 ст. 422 КК України.

2) санкції статті 329 в КК України є більш м'якими, ніж санкції ст. 330 КК України, в частині такого покарання, як позбавлення волі, що проявляється через встановлення мінімальної межі у 2 роки та більшої верхньої межі (5 років) у ч. 1 ст. 330 КК України, на відміну від встановлення лише максимальної межі у 3 роки у ч. 2 ст. 329 КК України. Також це проявляється через встановлення більшої мінімальної та максимальної межі покарання (4 та 8 років) у ч. 2 ст. 330 КК України, на відміну від 2 та 5 років. Відповідно, у ч. 2 ст. 329 КК України та у ч. 2 ст. 330 КК України передбачається додаткове обов'язкове покарання, а ч. 2 ст. 329 такого не передбачено.

Зазначене вказує на відсутність єдиного системного підходу законодавця на градацію однорідних злочинів за ступенем суспільної небезпечності та визначення залежно від цього адекватної міри покарання. Як зазначалось раніше, на нашу думку, охорона державної таємниці становить більш важливий державний інтерес, ніж охорона службової інформації. Це означає, що і злочинні діяння, предметом яких є державна таємниця, за своєю антисуспільною спрямованістю є більш небезпечними, адже завдають більшу шкоду інформаційній безпеці країни. Тому правильним було б на законодавчому рівні більш чітко розмежувати міри кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. ст. 328, 329, 422 КК України та ст. 330 КК України. З урахуванням зроблених висновків щодо приведення до стану узгодженості ч. 1 та ч. 2 ст. 330 КК України це доцільно зробити шляхом посилення кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, предметом яких є державна таємниця.

У зв'язку з цим пропонуємо збільшити нижню межу санкції ч. 1 ст. 328 КК України в частині покарання у вигляді позбавлення волі до 3 років, збільшити нижню межу санкції ч. 2 ст. 328 КК України до 6 років позбавлення волі та верхню її межу – до 9 років позбавлення волі. В ч. 1 ст. 422 КК України пропонуємо збільшити її нижню межу до 3 років позбавлення волі.

За вчинення розголошення військової таємниці, що призвело до тяжких наслідків (ч. 3 ст. 422 КК України), передбачена відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років. У літературі вже зазначалось про необґрунтованість призначення більш суворого покарання за розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю в порівнянні із санкцією статті, що передбачає розголошення державної таємниці (Vyslotska, 2018: 275). Тому пропонується узгодити санкції цих злочинів шляхом збільшення нижньої межі покарання, передбаченого ч. 3 ст. 422 КК України, до 6 років позбавлення волі та одночасно зменшення верхньої його межі до 9 років позбавлення волі.

Якщо злочини, передбачені ст. 328 та ч. 1 ст. 422 КК України, можуть вчинятись як в умисній, так і в необережній формі, то злочини, передбачені ст. 329 КК України (втрата документів, що містять державну таємницю) та ч. 2 ст. 422 КК України (втрата документів або матеріалів, що містять відомості військового характеру), за своєю суб'єктивною стороною щодо втрати таких документів є тільки необережними (Criminal codex of Ukraine. Scientific and practical commentary: in 2 vol., 2013: 1040), що впливає на ступінь їх суспільної небезпечності та, відповідно, має бути враховано під час визначення міри покарання за їх вчинення, яка повинна бути дещо нижчою, ніж за злочини, передбачені ст. 328 та ч. 1 ст. 422 КК України.

У зв'язку з цим пропонуємо визначити міру покарання за вчинення злочинів, передбачених ч. 1 ст. 329 КК України та ч. 2 ст. 422 КК України, від 2 до 4 років позбавлення волі. За вчинення цих злочинів з кваліфікуючим складом пропонуємо встановити відповідальність від 5 до 8 років позбавлення волі. Це також дозволить прирівняти ці злочинні діяння за ступенем їх суспільної небезпечності.

Але для остаточного вирішення цього питання слід також внести зміни до ч. 3 ст. 422 КК України, яка сьогодні передбачає однакову міру відповідальності як за розголошення військової таємниці, так і за втрату документів, що містять військову таємницю, якщо обидві дії призвели до тяжких наслідків. Раніше вже наголошувалось, що за суб'єктивною стороною ці суспільно небезпечні діяння не є рівними. Вирішення цього питання можливе через виділення покарання за діяння, передбачене ч. 2 ст. 422 КК України в окрему частину цієї статті.

Враховуючи викладене, пропонуємо санкції досліджених норм Особливої частини КК України викласти у наступній редакції: ч. 1 ст. 328 КК України: «карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років...»; ч. 2 ст. 328 КК України: «карається позбавленням волі на строк від шести до дев'яти років»; ч. 1 ст. 329 КК України: «карається позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років позбавлення волі...»; ч. 2 ст. 329 КК України: «карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років»; ч. 1 ст. 422 КК України: «карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років»; ч. 2 ст. 422 КК України: «карається позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років»; ч. 3 ст. 422 КК України: «діяння, передбачене частиною першою цієї статті, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, – карається позбавленням волі на строк від шести до дев'яти років»; ч. 4 ст. 422 КК України: «діяння, передбачене частиною першою цієї статті, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років».

Висновки. У статті розглянуто проблеми санкцій, передбачених ст. 330 Кримінального кодексу України за передачу або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни. Надано характеристику санкцій ст. 330 КК України у розрізі їх кримінально-правової класифікації.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2010. 608 с.
2. Непомнящая Т.В. Назначение уголовного наказания: теория, практика, перспективы. Санкт-Петербург : Юрид. центр Пресс, 2006. 781 с.
3. Курс уголовного права. Общая часть. Т. 1: Учение о преступлении : учебник для вузов / под ред. Н.Ф. Кузнецовой, И.М. Тяжковой. Москва : ИКД «Зерцало-М», 2002. 624 с.
4. Козлов А.П. Уголовно-правовые санкции: проблемы построения, классификации и измерения. Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. 171 с.
5. Кузнецов В.О., Гіжевський В.К. Кримінальне право України (повний курс у схемах та таблицях) : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 459 с.
6. Российское уголовное право : в 2 т. Общая часть / под ред. А. И. Рагога. Москва : Профобразование, 2001. Т. 1. 597 с.
7. Крутчиков Л.Л., Васильевский А.В. Дифференциация ответственности в уголовном праве. Санкт-Петербург : Юрид. центр Пресс, 2002. 300 с.
8. Завгородняя И.С. Проблемы построения санкций за тяжкие и особо тяжкие преступления против личности. *Юрист – Правоведъ*. 2008. № 3. С. 56–59.
9. Вислоцька Т.Ю. Кримінально-правова охорона таємниці в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2018. 275 с.
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків : Право, 2013. Т. 2. 824 с.

References:

1. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: pidruchnyk. (2010) [Criminal law of Ukraine: General part: textbook] / za red. V. V. Stashysa, V. Ya. Tatsiia. 4-te vyd., pererob. i dopov. Kharkiv: Pravo. 608 p. [In Ukrainian].
2. Nepomniashchaia, T.V. (2006). Naznacheniye uholovnoho nakazaniya: teoriya, praktyka, perspektivy [Appointment of criminal punishment: theory, practice, perspectives]. Sankt-Peterburh: Yurydycheskiy tsentr Press. 781 p. [In Russian].
3. Kurs uholovnoho prava. Obschaia chast. T.1: Uchenye o prestuplenyy. Uchebnyk dlia vuzov. (2002) [Criminal Law Course. A common part. Vol.1: The doctrine of crime. Textbook for universities] / Pod red. N. F. Kuznetsovoi, Y. M. Tiazhkovoi. Moskva: YKD "Zertsalo-M". 624 p. [In Russian].
4. Kozlov, A.P. (1989). Ugolovno-pravovyye sanktsii (problemyi postroeniya, klassifikatsii i izmereniya) [Criminal sanctions (problems of construction, classification and measurement)]. Krasnoyarsk: Izd-vo Krasnoyarsk. un-ta. 176 p. [In Russian].
5. Kuznetsov, V.O., Hizhevskiy, V.K. (2005) Kryminalne pravo Ukrainy (povnyi kurs u skhemakh ta tablytsiakh): Navchalnyi posibnyk [Criminal Law of Ukraine (full course in diagrams and tables): Textbook]. Kyiv: Kondor. 459 p. [In Ukrainian].
6. Rossiyskoe ugolovnoe pravo: v 2 t. Obschaya chast. (2001) [Russian criminal law: in 2 volumes. General part]/ Pod red. A.Y. Raroga. Moskva: Profobrazovanie, T.1. 600 p. [In Russian].
7. Kruhlykov, L.L., Vasylevskiy, A.V. (2002). Dyfferentsyatsiya otvetstvennosti v uholovnom prave. [Differentiation of responsibility in criminal law] Sankt-Peterburh: Yuridicheskiy tsentr Press. 320 p. [In Russian].
8. Zavgorodnyaya, I.S. (2008). Problemyi postroeniya sanktsiy za tyazhkie i osobo tyazhkie prestupleniya protiv lichnosti [Problems of constructing sanctions for grave and especially grave crimes against the person] // Yurist' – Pravoved'. № 3. pp. 56-59. [In Russian].
9. Vyslotska T. Yu. (2018). Kryminalno-pravova okhorona taiemnytsi v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk; Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav. Lviv. 275 p. [In Ukrainian].
10. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar : u 2 t., 2013 [Criminal codex of Ukraine. Scientific and practical commentary: in 2 vols.] / za zah. red. V. Ya. Tatsiia, V. P. Pshonky, V. I. Borysova, V. I. Tiutiuhina. 5-te vyd., dopov. Kharkiv: Pravo. 1040 p. [In Ukrainian].